

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT

CARL OTTO LENZ

fremsat den 25. maj 1989*

Høje Domstol.

A — De faktiske omstændigheder

1. De forenede sager, som jeg skal tage stilling til i dag, drejer sig om krav på skadeserstatning, som gøres gældende mod Kommissionen af henholdsvis (i sag 326/86) 20 sagsøgere fra Belgien, Nederlandene og Italien, der fremstiller og afsætter italiensk vin (eller kun afsætter italiensk vin), og (i sag 66/88) 11 personer i Italien, der har anlagt sag i deres egenskab af arvinger til fire personer, som afgik ved døden henholdsvis den 2. marts, den 10. marts, den 16. marts og den 5. juni 1986 efter at have drukket italiensk vin indeholdende metanol.
2. I den første sag gøres det gældende, at sagsøgerne blev ramt af en betydelig nedgang i deres omsætning og af et tilsvarende fald i deres fortjeneste, efter at der i sommeren 1985 og foråret 1986 var blevet fundet farlige tilsætningsstoffer i italienske vine. I den anden sag er der nedlagt påstand om erstatning som følge af dødsfald blandt nære pårørende, som skyldtes indtagelse af forfalsket italiensk vin.
3. Sagsøgerne anfører, at Kommissionen er ansvarlig for den nævnte skade, da den ikke ved hjælp af egnede foranstaltninger forhindrede, at den forfalskede vin blev fremstillet, eller idet den i hvert fald ikke greb ind, således at følgerne heraf blev mere begrænsede. Med hensyn til de nærmere enkeltheder, der gøres gældende til støtte for anbringendet om, at Kommissionen har begået en tjenstlig fejl, henviser jeg til retsmøderapporten. Med henblik på forståelsen af min stillingtagen nævner jeg her blot i korthed følgende.
4. Sagsøgerne har henvist til — jeg går her kronologisk frem — at det allerede i 1976 fremgik af meddelelser i italiensk presse, at der blev fremstillet kunstig vin (bilag 6 til replikken i sag 66/88). De senere indførte markedsstabiliserende foranstaltninger, herunder navnlig den ved EF-midler subventionerede bortskaffelse af overskudsproduktion af vin (i form af destillation) kan give anledning til misbrug i form af fremstilling af kunstig vin (navnlig fordi der ikke foretages grundige analyser før destillationen, og fordi begrebet »bordvin« er defineret således, at forfalsket vin ikke kan opdages ved kontrollen). Ikke mindst måtte det være påfaldende (hvilket blev fremhævet i en betænkning fra Parlamentet — bilag 1 til replikken i sag 66/88 — og i en særberetning fra Revisionsretten¹⁾, at der i 1984 indtraf en voldsom stigning i den mængde vin, der blev destilleret, og at de italienske lagre, som i slutningen af august 1984 var blevet

* Originalsprog: tysk.

1 — EFT 1987, C 297, s. 14 ff.

angivet til 19 mio. hl, ifølge en anmeldelse i december 1984 den 1. september 1984 skulle have været på 40 mio. hl.

5. Videre anførte sagsøgerne, at da der i sommeren i 1985 var blevet fundet østrigsk vin forfalsket med glycol, blev der — efter en pressekonference, som Kommissionen afholdt den 27. august 1985 — offentliggjort artikler i den belgiske presse, hvori man også talte om italiensk vin, som var forfalsket på denne måde, og to kunder til en sagsøger i sag 326/86 annullerede herpå i begyndelsen af september 1985 nogle ordrer på vin. På trods af, at den blev opfordret hertil, fandt Kommissionen ikke at den burde give oplysning om navnene på de involverede virksomheder (hvilket ifølge sagsøgerne ville have kunnet begrænse faldet i italienske vines omdømme og afholdt de involverede firmaer fra yderligere retsstridige handlinger). Kommissionen fandt heller ikke på (i medfør af Rådets beslutning af 2. marts 1984²) at fjerne de pågældende vine fra markedet og tage skridt til en skærpet kontrol. Endelig mener de, at det er en relevant omstændighed, at Kommissionen — efter at det første dødsfald som følge af indtagelse af vin forfalsket med metanol var indtruffet i marts 1986, og der var sket et voldsomt fald i afsætningen af italiensk vin — først greb ind i slutningen af marts 1986 og i øvrigt i en form, hvorved den ikke gjorde brug af de mest effektive midler, som den i henhold til sine forpligtelser rådede over (idet Kommissionen navnlig ikke greb til nogen direkte kontrol i medfør af artikel 9 i forordning nr. 729/70³).

B — Drøftelse

6. Undersøger jeg på grundlag af disse anbringender — i sager vedrørende krav på

erstatning i anledning af en myndigheds embedsførelse er dette det første spørgsmål, man må stille — hvorvidt der er grundlag for det anførte om, at der er begået en tjenstlig fejl (en retsstridig undladelse af at træffe forholdsregler, som der er pligt til at iværksætte, og som ville have kunnet forhindre eller begrænse den pågældende skade), må man efter min opfattelse nærmere konstatere følgende.

7. 1. Det er som udgangspunkt vigtigt at holde sig for øje, at ifølge den struktur, den fælles markedsordning for vin har, således som ordningen er blevet fastlagt af Rådet, *er det medlemsstaterne*, der skal påse, at de fællesskabsretlige bestemmelser i vinsektoren overholdes, og i denne forbindelse udpege de myndigheder, som skal gennemføre denne kontrol (jfr. artikel 64 i forordning nr. 337/79⁴). Dette svarer til den model, der er gennemgående inden for samtlige landbrugssektorer, og som udspringer af det indlysende rigtige ræsonnement, at medlemsstaternes myndigheder er de nærmeste til at kende de lokale forhold, og af bestræbelserne på ikke at lade EF-bureaukratiet blive for stort. Forordning nr. 729/70 om finansiering af den fælles landbrugspolitik indeholder da også en generel bestemmelse om, jfr. artikel 8, at det påhviler medlemsstaterne »at forhindre og forfølge uregelmæssigheder«. I overensstemmelse hermed skal medlemsstaterne i henhold til artikel 6 i forordning nr. 283/72⁵ i tilfælde af »uregelmæssigheder eller forsømmelser« indlede en administrativ undersøgelse. Videre indeholder forordning nr. 359/79 »om direkte samarbejde mellem de instanser, som medlemsstaterne har pålagt at føre kontrol med overholdelsen af fællesskabsbestemmelserne og de nationale bestemmelser i vinsektoren

² — EFT 1984, L 70, s. 16.

³ — EFT 1970 I, s. 196 ff.

⁴ — EFT 1979, L 54, s. 1 ff.

⁵ — EFT 1972 I, s. 85 ff.

ren«⁶, jfr. artikel 3, bestemmelse om, at de kompetente myndigheder i medlemsstaterne skal undersøge mistænkelige omstændigheder, og i samme retning gælder det i henhold til artikel 1 i Rådets beslutning af 2. marts 1984 »om indførelse af et fællesskabs-system for hurtig udveksling af oplysninger om farer i forbindelse med anvendelse af forbrugsgoder«⁷, at medlemsstaterne kan træffe hasteforanstaltninger til at forhindre, at et produkt markedsføres, når det udgør en fare for forbrugernes sundhed eller sikkerhed.

8. Dette betyder selvsagt ikke, at der overhovedet ikke påhviler fællesskabsinstitutionerne nogen form for ansvar, i hvert fald for så vidt der ikke er tale om områder som for eksempel sundhedsbeskyttende forholdsregler inden for vinsektoren (hvor der — således som Kommissionen med rette har anført — overhovedet ikke gælder nogen fællesskabsretlige bestemmelser, idet der er tale om et rent nationalt anliggende). Men fællesskabsinstitutionernes forpligtelse går i hvert fald ikke videre end til et tilsyn med de nationale myndigheder, og fællesskabsinstitutionerne skal kun gribe ind (ved at ændre de fællesskabsretlige bestemmelser eller ved at indlede traktatbrudsprocedurer), såfremt det klart må antages at fremgå, at den nationale kontrol — der kommer i første række — er utilstrækkelig, således at der sker en krænkelse af fællesskabsretten.

9. 2. Ser man på dette grundlag på de førnævnte *meddelelser i pressen i 1976* (hvor det bl. a. hed, at fællesskabsmyndighederne måtte antages at have kendskab til den

måde, på hvilken der kan fremstilles kunstig vin, og at man et sted havde fundet lokaler, hvor der blev fremstillet kemisk vin), er det for mig klart, at denne omstændighed ikke i sig selv kunne begrunde en pligt for Kommissionen til at foretage sig noget. Antager man, at Kommissionen havde det nævnte kendskab, og at oplysningerne vedrørte forhold, der faldt ind under de fællesskabsretlige bestemmelser, kunne man gå ud fra, at de nationale myndigheder ville gennemføre de fornødne undersøgelser og tage de hjemlede og nødvendige skridt til at få stoppet en praksis, der er retsstridig. Da der heller ikke i de følgende år var anledning til at tro, at de nationale kontrolforanstaltninger var utilstrækkelige (det var jo først i 1985, at der igen var spørgsmål om forfalsket vin), kan man ikke bebrejde Kommissionen, at den undlod, inden det var for sent, at indlede en traktatbrudsprocedure med det formål at opnå en forbedret national kontrol for dermed at bidrage til at forhindre de retsstridige forhold, som er baggrunden for nærværende sager.

10. Meddelelserne i pressen i 1976 — dette er min første konklusion — kan således ikke støtte sagsøgernes klagepunkt (bevis for nogen tjenstlig fejl).

11. 3. Hvad angår *begivenhederne i 1984*, som sagsøgerne under henvisning til de førnævnte angivelser lægger stor vægt på, er det rent faktisk slående, dels at mængden af destilleret vin steg betydeligt (i forhold til angivelserne i december 1983 voksende destillationsmængden med 14 mio. hl), dels at der skete en spektakulær berigtigelse af angivelserne vedrørende de italienske lagre fra

6 — EFT 1979, L 54, s. 136 ff.

7 — EFT 1984, L 70, s. 16 ff.

19 mio. hl i august 1984 til 40 mio. hl ved starten af det følgende vinhøstår).

12. Der er imidlertid ingen holdepunkter for at antage, at fremstillingen af kunstig vin spillede nogen rolle i denne forbindelse. Det er betegnende, at der i den betænkning fra Parlamentet, som sagsøgerne henviser til (bilag 1 til replikken i sag 66/88), kun rejses en række spørgsmål og omtales nogle formodninger, idet Kommissionen blev opfordret til »à indiquer les liens éventuels avec la production de vins non naturels«⁸. Vi har endvidere hørt, at der intet kom frem ved den undersøgelse ved en ekspertgruppe, som der blev truffet bestemmelse om i maj 1984, og man kan heller ikke afvise det anførte om, at den store høst, der gik forud, spillede en rolle i denne forbindelse, ligesom fejlskøn med hensyn til det forventede forbrug og unøjagtigheder med hensyn til anmeldelser af lagrenes størrelse kan have haft betydning.

13. Man kan heller ikke — når henses til, hvad den dengang havde af oplysninger — hævde, at Kommissionen reagerede på utilstrækkelig måde på de nævnte forhold. Rent bortset fra, at den rettede en indtrængende forespørgsel til den italienske regering angående ændringen med hensyn til anmeldelserne af lagrenes størrelse i foråret 1985, sørgede Kommissionen — idet der allerede tidligere havde været problemer med vinprognoserne, ligesom der tidligere var blevet konstateret anomalier — ved hjælp af særlige forordninger for, at den ikke behøver at basere sig udelukkende på oplysninger fra medlemsstaterne, men også kan benytte andre kilder⁹. Kommissionen fik gen-

neført en vis ændring af destillationsordningen¹⁰. I december 1985 foreslog den en oprettelse af en vinavlsmatrikel (hvilket Rådet i juli 1986 indvilgede i), og i marts 1985 medvirkede Kommissionen ved udarbejdelsen af en fælles erklæring fra Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen, hvori det blandt andet blev fremhævet, at det var nødvendigt med en styrkelse af kontrollen på vinmarkedet (bilag til svarskriftet i sag 66/88).

14. 4. Hvad angår det af sagsøgerne anførte, hvorefter *den fællesskabsretlige vindestillationsordning* har et sådant indhold og anvendes på en sådan måde, at den ligefrem indbyder til at fremstille kunstig vin, vil jeg for det første give Kommissionen medhold i, at det ikke er blevet godtgjort, at der er nogen sammenhæng mellem vinene indeholdende glycol i 1985 og vinene indeholdende metanol i 1986, der er relevante i denne sag, og *destillationen*. Som Kommissionen har anført uden at være blevet modsagt, blev de pågældende vine fundet i flasker, som var bestemt til menneskeligt *forbrug*, og det er da også betegnende, at sagsøgerne selv under den mundtlige forhandling anførte, at de naturlige vine blev leveret til destillation, mens de kunstige blev fundet på markedet (hvorved den slutning ligger nær, at en skærpet overvågning med destillationen på ingen måde ville have forhindret, at kunstige vine blev bragt på markedet og forvoldte skade dér).

15. Der kan endvidere ikke gives sagsøgerne medhold i, at destillationsordningen har været så attraktiv, at den har opslugt for meget vin, således at der måtte fremstilles

8 — Se også Europa-Parlamentets beslutning offentliggjort i EFT 1987 C 190, s. 149, punkt 8, fjerde led (»hvilken forbindelse der er med produktionen af syntetisk vin«).

9 — Jfr. forordning nr. 2102/84 »om høst-, produktions- og beholdningsanmeldelser i vinsektoren«, EFT 1984, L 194, s. 1 ff., og forordning nr. 2396/84 »om nærmere regler for udarbejdelse af vinprognosen«, EFT 1984, L 224, s. 14 ff.

10 — Forordning nr. 2687/84 af 18. september 1984, EFT 1984, L 255, s. 1 ff.

kunstig vin til markedet. Kommissionen har med rette heroverfor gjort gældende, at dette forekommer usandsynligt, når henses til den — trods destillationsordningen — foreliggende overskudsproduktion af vin.

16. Af betydning er det også i denne sammenhæng, at den fællesskabsretlige ordning i overensstemmelse med, hvad jeg tidligere generelt bemærkede vedrørende markedsordningen for vin, er baseret på, at kontrolopgaverne påhviler medlemsstaterne¹¹, dvs. det er dem, der først og fremmest er ansvarlige for at forhindre misbrug. At den nationale kontrol skulle have været for lemfældig og utilstrækkelig, var der imidlertid ingen holdepunkter for at antage, dengang det ville have været muligt for Kommissionen (evt. på grundlag af traktatbrudsproceduren i henhold til EØF-Traktatens artikel 169) at få gennemført en ændring, således at forhold som dem, der indtraf i 1985 og 1986, kunne have været undgået. Kritik af de nationale kontrolforholdsregler optræder først i en skrivelse af 25. maj 1986 fra kommissær Ripa di Meana (bilag 12 i stævningen i sag 66/88 — hvori denne udtaler kritik af mangelen på en offentlig kontrolstruktur i Italien), i den tidligere nævnte betænkning fra Parlamentet i 1987 og i den ligeledes i 1987 udgivne beretning fra Revisionsretten, som angår kontrollen i Italien i 1985 og 1986 (i en anden beretning fra Revisionsretten i januar 1985, som angår 1984, udtales der udelukkende kritik af de franske kontrolforholdsregler).

17. Endelig kan jeg ikke give sagsøgerne medhold i, at destillationsordningen er man-

gelfuld, fordi der ikke gælder nogen bestemmelse om, at produktet, når det leveres til destilleriet, skal underkastes en analyse, som ville kunne afsløre kunstig vin. Det er på dette punkt rigtigt, at artikel 22 i forordning nr. 2179/83, der regulerer spørgsmålet om kontrollen med produkterne, når disse leveres til destilleriet, kun udtrykkeligt indeholder bestemmelse om kontrol med mængden, farven og alkoholindholdet, men det fremgår klart af ordet »især«, at den nævnte opregning ikke kan anses for udtømmende, og i henhold til artikel 22 kan medlemsstaterne endvidere gennemføre stikprøvekontrol. Efter min opfattelse må dette anses som en tilstrækkelig ordning for medlemsstaterne, der henset til de landbrugspolitiske bestemmelser som helhed bør være opmærksom på deres ansvar for en korrekt anvendelse af ordningen, og de italienske kontrolmyndigheder (der allerede som følge af meddelelserne i pressen i 1976 måtte være på vagt) kunne uden videre på dette grundlag gribe ind over for misbrug af interventionsordningen i form af levering af kunstig vin, såfremt dette skulle blive forsøgt.

18. 5. Hvad angår *begivenhederne i sommeren 1985* — fund af østrigske vine indeholdende glycol og fund af glycol også i nogle italienske vine — er det i første række af betydning, at der i Kommissionens meddelelse af 27. august 1985 (bilag 1 til svarskriften i sag 326/86) ikke blev nævnt nogen dyrkningsområder eller firmaer (hvilket betyder, at oplysningerne herom i den belgiske presse den 28. august 1985 — bilag 1 til replikken i sag 326/86 — og de dermed forbundne skadevirkninger ikke kan tilregnes Kommissionen). Det er endvidere af betydning, at Kommissionen udtrykkeligt frem-

¹¹ — Jfr. artikel 27 i forordning nr. 2179/83, EFT 1983, L 212, s. 1 ff.

hævede, at der kun var blevet fundet »very slight traces« af det nævnte stof i ni italienske vine, således at der ikke var nogen grund til at befrygte en sundhedsrisiko, som ville kunne foranledige forbrugerne til under ingen omstændigheder at drikke italienske vine (Kommissionen betragter selv dette som en omstændighed, der bidrog til en begrænsning af skaden).

19. Det må herudover fremhæves, at Kommissionen under pressekonferencen ikke blev spurgt om navnene på de involverede firmaer, ligesom Kommissionen ikke umiddelbart derefter blev opfordret til at give sådanne oplysninger. Telexet af 29. august 1985, som sagsøgerne på dette punkt henviser til (og hvoraf kun én kopi tilgik »service de santé de la CEE«), var nemlig stilet til redaktionen på avisen *Le Soir* og indeholdt udelukkende et krav til denne avis om at opgive navnene på de tre selskaber, som der havde været spørgsmål om i avisartiklen den 28. august 1985. Kommissionen selv blev derimod først i en skrivelse af 25. marts 1986 opfordret til at opgive navnene på de involverede firmaer (altså på et tidspunkt, hvor den italienske skandale vedrørende vin indeholdende metanol allerede var indtruffet og således ikke kunne forhindres ved hjælp af en angivelse af de involverede firmaers identitet), og dette skete i øvrigt med en forkert henvisning til indholdet af pressemeddelelsen fra august 1985.

20. Hvad dernæst angår spørgsmålet om, hvorvidt Kommissionen af egen drift burde have oplyst navnene på de involverede firmaer, var Kommissionens tilbageholdenhed hermed efter min opfattelse åbenbart velgrundet, allerede fordi Kommissionen kun var bekendt med små, dvs. uskadelige, spor i ni italienske vine. Under disse omstændigheder var det — for ikke at skulle risikere er-

statningssøgsmål fra de pågældende firmaer — utvivlsomt udtryk for et rimeligt skøn, at Kommissionen optrådte med tilbageholdenhed og dermed — i afventning af afslutningen af de italienske myndigheders undersøgelser — undlod at udtale sig negativt i offentligheden. Dette skyldtes ikke mindst, at det, selv såfremt man gav oplysninger om bestemte virksomheder, ikke kunne udelukkes, at der ville opstå en generel mistillid til italiensk vin som sådan med heraf følgende virkninger for afsætningen af dette produkt.

21. Men i første række kan Kommissionen over for de her omhandlede klagepunkter støtte sig på den fællesskabsretlige ordning vedrørende udveksling af oplysninger, der — ganske logisk, idet de nationale myndigheder, som har til opgave at føre kontrol med hensyn til sådanne forhold, har bedre kendskab til de faktiske omstændigheder — overlader det til disse myndigheder at indhente de relevante oplysninger. På dette punkt er allerede artikel 64 i den tidligere nævnte forordning nr. 337/79 om den fælles markedsordning for vin af betydning, idet det i henhold til denne bestemmelse gælder, at de nationale myndigheder skal holde kontakt med hinanden, således at misbrug kan forhindres eller afsløres ved hjælp af en udveksling af oplysninger. Jeg henviser endvidere til forordning nr. 359/79, hvis artikel 2 indeholder bestemmelse om, at de nationale myndigheder skal underrette hinanden i tilfælde af uregelmæssigheder i vinsektoren (hvorved jeg i øvrigt bemærker, at sådanne oplysninger i henhold til forordningens artikel 7 er genstand for tjenstlig tavshedspligt). Jeg nævner endvidere Rådets beslutning af 2. marts 1984 »om indførelse af et fællesskabssystem for hurtig udveksling af oplysninger om farer i forbindelse med anvendelse af forbrugsgoder«¹², hvis artikel 1 bestemmer, at nationale myndigheder, som træffer foranstaltninger til imødegåelse af

12 — EFT 1984, L 70, s. 16 ff.

farer for forbrugernes sundhed, skal underrette Kommissionen herom, således at denne kan videregive de pågældende oplysninger til de kompetente myndigheder i de andre medlemsstater (på anmodning skal oplysningerne i øvrigt i henhold til forordningens artikel 6 behandles fortroligt). På samme måde skal der — således som Kommissionen har forklaret i sit svarskrift i sag 66/88 — være opnået enighed mellem medlemsstaterne og Kommissionen i form af, at det er blevet besluttet, at de nationale myndigheder om nødvendigt fremlægger oplysninger i det øjemed at imødegå sundhedsfarer.

22. Som Kommissionen har påvist, blev der i sommeren 1985 handlet i overensstemmelse hermed. Jeg bemærker herved navnlig — idet en britisk pressemeddelelse den 22. august 1985 tilsyneladende var kilden til artiklerne i belgisk presse — at de britiske myndigheder allerede den 16. august 1985 underrettede myndighederne i de andre medlemsstater om nogle italienske vine indeholdende glycol og i denne forbindelse nævnte bestemte firmaer (bilag 1 til duplikaten i sag 66/88). Herefter kunne Kommissionen utvivlsomt med rette gå ud fra, at de nationale myndigheder om nødvendigt ville informere forbrugerne, og der var — i modsætning til, hvad sagsøgerne hævder — ingen anledning for Kommissionen til at føle sig forpligtet til at handle på de nationale myndigheders vegne.

23. Hvad herefter angår det ligeledes i nærværende sammenhæng af sagsøgerne anførte, hvorefter Kommissionen i efteråret 1985 burde have fjernet de forfalskede vine fra markedet eller i hvert fald taget skridt til, at de nationale myndigheder skærpede kontrollen, er det for det første åbenbart, at Kommissionen ikke har kompetence til at gennemføre den førstnævnte forholdsregel, idet noget sådant henhører under de nationale myndigheder (således at det under alle omstændigheder vil være over for dem, det klagepunkt skal rettes, at en tilstrækkelig tidlig indgriben over for to firmaer, som vin

indeholdende glycol hidrørte fra, og som senere også var involveret i skandalen vedrørende vin indeholdende metanol — i hvert fald delvis — ville have kunnet forhindre denne skandale). For det andet gælder det, at der næppe på det ene grundlag, at der i sommeren 1985 blev fundet relativt uskadelig vin — og uden andre særlige holdpunkter — var nogen anledning for Kommissionen til særligt at føre et tilsyn med de italienske kontrolforanstaltninger (for så vidt dette overhovedet måtte være en opgave for Fællesskabet). Hertil kommer i øvrigt, at Kommissionen på ingen måde forholdt sig fuldstændig passiv. Jeg henviser herved til kommissær Andriessens svar på en forespørgsel i Parlamentet den 6. september 1985¹³, hvori denne fremhævede nødvendigheden af en skærpet kontrol og oplyste, at Kommissionen forberedte nogle forslag om tilpasning af de relevante bestemmelser. Jeg henviser til en af Kommissionens bemærkninger til Revisionsrettens særberetning om Fællesskabets destillationsordninger for vin¹⁴, hvori det hedder, at Kommissionen i begyndelsen af 1986 fremsatte et forslag om ændring af bestemmelserne om destillation, hvorefter der skulle ske en skærpeelse af kontrollen ved ankomsten til destilleriet. Jeg henviser endvidere til skrivelsen af 25. maj 1986 fra kommissær Ripa di Meana, hvoraf det fremgår, at Kommissionen i februar gav meddelelse om et forslag om oprettelse af en særlig kontroltjeneste, og til kommissær Andriessens svar på en forespørgsel i Parlamentet den 17. september 1985¹⁵, hvori denne oplyste, at Kommissionen ville tage skridt til en ændring af den tidligere nævnte forordning nr. 359/79 om samarbejde mellem medlemsstaterne, for så vidt angår kontrol med overholdelsen af bestemmelserne i vinsektoren. Dette førte til, at forordning nr. 822/87 om den fælles markedsordning for vin i juli 1987 blev ændret (artikel 79 indeholder nu bestemmelse om, at Rådet skal oprette en kontrolstruktur

13 — EFT 1986, C 123, s. 4.

14 — EFT 1987, C 297, s. 43.

15 — EFT 1986, C 156, s. 3.

på fællesskabsplan¹⁶), og et forslag herom fra Kommissionen blev fremsat den 29. december 1987¹⁷, hvorom (jeg henviser herved på ny til skrivelsen fra kommissær Ripa di Meana) det imidlertid er en kendt sag, at dets gennemførelse støder på betydelige vanskeligheder af principiel art.

24. 6. Herefter behøver jeg ikke at knytte mange bemærkninger til det sidste spørgsmål, nemlig Kommissionens handlemåde, efter at *den italienske skandale vedrørende vin indeholdende metanol* var kommet frem i lyset.

25. Da Kommissionen først blev underrettet herom ved et telex af 19. marts 1986 fra det italienske Sundhedsministerium — altså efter de fleste af de tragiske dødsfald, som det drejer sig om i sag 66/88 — er det, som i nærværende sammenhæng må undersøges, i første række af betydning for sag 326/86, der angår faldet i de pågældende sagsøgers omsætning som følge af faldet i italienske vines omdømme og spørgsmålet om, hvorvidt denne skade kunne være blevet begrænset. Jeg bemærker herom for det første, at Kommissionen — således som den har forklaret uden at blive modsagt — straks i overensstemmelse med de fællesskabsretlige bestemmelser videregav de oplysninger, den havde modtaget, til de andre medlemsstater, ligesom den til stadighed var i kontakt med de italienske myndigheder, som havde indledt en undersøgelse af de nærmere omstændigheder.

16 — EFT 1987, L 184, s. 27.

17 — EFT 1988, C 24, s. 8 ff.

26. Jeg bemærker endvidere, at der i Italien tilsyneladende straks blev iværksat en række foranstaltninger. Jeg henviser herved til det i svarskriftet i sag 326/86 nævnte dekret, hvorefter der for vine bestemt til eksport skulle opnås et analysecertifikat. Endvidere henviser jeg til den allerede nævnte skrivelse fra kommissær Ripa di Meana, hvori der omtales et dekret af 11. april 1986, som havde til formål at forhindre forfalskning af levnedsmidler og at gennemføre en retsforfølgning i forbindelse hermed. Endelig henleder jeg opmærksomheden på det på side 5 i svarskriftet i sag 66/88 anførte — som ikke er blevet imødegået — hvorefter offentliggørelsen af en artikel i tidsskriftet *Vigne e viti* den 6. marts 1986 bidrog til en hurtig reorganisering af den nationale kontroltjeneste.

27. Videre er det blevet oplyst for Domstolen — og jeg henviser på dette punkt til en skrivelse af 13. juni 1986 fra et medlem af Kommissionen (bilag 4 til stævningen i sag 326/86) — at Kommissionen i maj 1986 opfordrede samtlige medlemsstater til at lade deres kompetente myndigheder foretage en gennemgang af kontrolmetoderne inden for vinsektoren.

28. For så vidt sagsøgerne gør gældende — og dette synes for dem i nærværende sammenhæng at være et vægtigt anbringende — at Kommissionen (i en skrivelse af 15. maj 1986) kun anmodede de italienske myndigheder om at indlede en undersøgelse efter artikel 6 i Rådets forordning nr. 283/72¹⁸,

18 — EFT 1972 I, s. 85 ff.

men derimod ikke en undersøgelse efter artikel 9 i forordning nr. 729/70 (som indebærer en kontrol på stedet fra Kommissionens side), må der — rent bortset fra, at Kommissionens kontroltjeneste ikke har tilstrækkelige ressourcer til at gennemføre en tilstrækkelig kontrol — ikke alene lægges vægt på, at der ved kontrol i henhold til forordning nr. 729/70 er tale om en kontrol med finansieringen af den fælles landbrugs politik på grundlag af dokumenter, dvs. at kontrollen ikke angår afsætningen af vin på markedet. Der må ligeledes lægges vægt på, at det ifølge artikel 6 i forordning nr. 283/72 fuldt ud er muligt at lade medarbejdere i Kommissionen deltage i den pågældende undersøgelse af uregelmæssigheder, og at dette var Kommissionens hensigt (således som det fremgår af den tidligere nævnte skrivelse af 13. juni 1986 fra den pågældende kommissær, hvori det i øvrigt hedder, at Kommissionen forbeholder sig

ret til at gennemføre særlige kontrolundersøgelser i medfør af artikel 9 i forordning nr. 729/70).

29. Jeg mener på dette grundlag — ikke mindst også fordi det er åbenbart, at sagsøgerne næppe ville have fået noget ud af, at der blev iværksat en langvarig traktatbrudsprocedure — at Kommissionen ikke efter opdagelsen af den italienske vinskandale i foråret 1986 handlede culpøst, således at der skulle kunne foreligge et erstatningsansvar i anledning af dens embedsførelse.

30. 7. Der er herefter (ud over de bemærkninger til disse spørgsmål, som jeg allerede er fremkommet med forskellige steder i dette forslag til afgørelse) ikke behov for at gå nærmere ind på de yderligere problemer, som erstatningssøgsmål som de her omhandlede i øvrigt rejser (årsagsforbindelse, skade, eventuelt bevis for en konkret skade).

C — Sammenfatning

31. 8. Jeg er herefter sammenfattende af den opfattelse, at klagepunkterne om, at Kommissionen i forskellige henseender har tilsidesat sine forpligtelser, savner begrundelse.

32. Jeg foreslår derfor:

- 1) at sagsøgte frifindes,
- 2) at sagsøgerne dømmes til at betale sagsomkostningerne.